



Въпроси и отговори

Общоевропейски стрес-тестове 2010 г.

Обща информация

Въпрос 1: Какво означава извършването на стрес-тест на банка?

Отговор: В процеса на управление на риска стрес-тестовите са важен инструмент, който се използва от години както от банки като част от процеса на вътрешно управление на риска, така и от надзорните органи с оглед оценка на устойчивостта на банките и на финансовата система като цяло спрямо вероятни шокове.

Стрес-тестовите оценяват неблагоприятните и неочаквани последици, свързани с редица видове риск, като предоставят информация за необходимия капитал за понасяне на загубите, в случай че предполагаемите сътресения се случат. Обикновено стрес-тестовите предвиждат поредица от хипотетични „в случай че“ сценарии с различна степен на тежест.

Стрес-тестовите не дават прогнози за очакваните резултати: (екстремните) сценарии са разработени като сценарии от типа „в случай че“, отразяващи крайни допускания, които по тази причина е малко вероятно да се сбъднат.

Въпрос 2: Каква е целта на общоевропейските стрес-тестове? По какво се различават от проведените през 2009 г.?

Отговор: Общата цел на стрес-тестовите е предоставянето на информация относно политиката за оценка на устойчивостта на банковата система в ЕС спрямо възможно неблагоприятно икономическо развитие, както и оценка на способността на включените в теста банки да поемат възможни шокове, свързани с кредитен и пазарен риск, включително държавен риск.

Тези тестове са извършени банка по банка, като са използвани конкретни данни и надзорна информация.

В сравнение с 2009 г., когато тестът бе насочен към 26 значими европейски трансгранични банки, през 2010 г. обхватът му се разширява до 91 банки, които включват най-малко 50% от банковия сектор от гледна точка на общите активи.

Във връзка с теста, проведен през 2010 г., бе взето решение за оповестяването на подробен доклад относно оценката за устойчивост на европейския банков сектор, основните резултати от въздействието на кризисни сценарии върху всяка от участващите банки, както и експозициите им в дългови държавни ценни книжа с подробна разбивка по видове експозиции в търговския и банковия портфейл.

Въпрос 3: Кой носи отговорност за резултатите от стрес-тестовете?

Отговор: Комитетът на европейските банкови надзорници (КЕБН) в тясно сътрудничество с Европейската централна банка (ЕЦБ), Европейската комисия и участващите национални надзорни органи са разработили методологията и определили използваните в теста допускания.

Макроикономическият шок и шокът на пазара на държавен дълг, както и параметрите са разработени от ЕЦБ. Размерът на отклоненията, които се използват при оценката на въздействието на държавния риск върху банковите холдинги по отношение на национални дългови инструменти, както и вероятността от неизпълнение и загубите при неизпълнение са по предложение на ЕЦБ.

КЕБН е отговорен за координацията при провеждането на стрес-тестовете на европейско ниво. Успоредно с това мрежа от експерти на национално ниво са извършили преглед на резултатите, а КЕБН е извършил обширни проверки с оглед осигуряване на последователност и съпоставимост на резултатите.

В заключение, всеки национален надзорен орган е отговорен за провеждане на теста с банките в съответната си юрисдикция, като надзорният орган потвърждава индивидуалните резултати на съответните банки.

Сценарии, методи и параметри

Въпрос 4 : Какви стрес-тестове са проведени?

Отговор: По същество са извършени следните тестове: първоначално банките изчисляват адекватност на капитала от 1-ви ред за зададен базов сценарий за 2010 г. и 2011 г. След това изчисленията се извършват за неблагоприятен сценарий и впоследствие към условията на неблагоприятния сценарий се включва и допускане **за шок на пазара на държавен дълг**.

Въпрос 5: Какви са основните допускания при неблагоприятния сценарий и при шока на пазара на държавен дълг?

Отговор: Конкретна и подробна информация за детайлите на макроикономическите сценарии, използваните ключови допускания и за „отбивите“ (haircuts), прилагани при държавните дългови инструменти, могат да бъдат открити в обобщения доклад.

Като цяло неблагоприятният сценарий предполага отклонение с 3 процентни пункта от БВП за ЕС в сравнение с прогнозите на Европейската комисия за двегодишен времеви хоризонт.

Рискът от шок на пазара на държавен дълг в ЕС представя влошаване на пазарните условия в степен, подобна на наблюдаваната през май 2010 г. криза в Гърция.

Въпрос 6: Какъв е времевият хоризонт на стрес-теста?

Отговор: Тестът е проведен на база консолидирани данни към края на 2009 г., като сценариите са приложени за период от две години – 2010 г. и 2011 г. Времевият хоризонт от две години съответства на по-голямата част от провежданите от институциите и надзорните органи стрес-тестове.

Въпрос 7: Кои рискове са взети под внимание?

Отговор: Стрес-тестът се фокусира главно върху кредитен и пазарен риск, включително експозиции към държавен дълг на европейско ниво. Стрес-тестът е насочен към капиталовата адекватност, като ликвидните рискове не са пряко тествани.

Той обхваща банковия и търговския портфейл и по-специално активите на разположение за продажба в банковия портфейл, експозициите в дългови държавни ценни книжа в търговския портфейл, както и секюритизираните експозиции.

Въпрос 8: Как е тестван държавният риск?

Отговор: Държавният риск е обхванат, като върху експозициите в държавен дълг на страни от ЕС, държани в търговския портфейл на банката, е приложен ценови шок посредством „отбивите“ (haircuts) от стойността и като са взети в предвид допълнителните обезценки по експозиции в банковия портфейл, различни от ДЦК – свързани с компонента „лихвен процент“ от макроикономическия сценарий, влияещ върху рисковите параметри „вероятност от неизпълнение“ и „загуба при неизпълнение“.

При разработване на теста не са приети допускания за неизпълнение на задължения от държава – членка на ЕС. ¹

Въпрос 9: Как се тества държавният риск в банковия портфейл?

Отговор: Тестът предполага покачване на доходността на държавните облигации, което ще повиши разходите за кредитиране на частния сектор и впоследствие ще доведе до повече „неизпълнения“ (defaults), дължащи се на допълнителните трудности пред домакинствата и фирмите при обслужването на кредитите. Това ще увеличи загубите, които банките ще понесат по отношение на експозициите си към частния и финансовия сектор.

Въпрос 10: Колко банки са включени в стрес-теста?

Отговор: В стрес-теста са включени общо 91 банки.

За банковия сектор в ЕС като цяло тестваните банки представляват 65% от сектора по отношение на общите му активи.

Въпрос 11: По какъв критерий са избирани банките, които да бъдат включени в стрес-теста?

Отговор: Обхватът на теста включва значимите европейски трансгранични банкови групи и група от допълнителни, най-вече големи кредитни институции от Европа. Във всяка държава – членка на ЕС, извадката е съставена от банки, подредени в низходящ ред по отношение на техния размер, така че да бъдат обхванати най-малко 50% от националния банков сектор по критерия „общо активи“.

Въпрос 12: Съобщавате, че тестът обхваща повече от 50% от всяка национална банкова система в Европа, но за някои страни не са включени банки? Как е възможно това?

Отговор: Банките от ЕС са тествани на групово ниво. Това означава, че дъщерните дружества и клоновете на трансгранична банка са включени в теста като част от консолидираната група. В този смисъл всички държави – членки на ЕС, са обхванати в теста и резултатите на дъщерно дружество на европейска банкова група са тествани като част от консолидираната група. Като резултат в теста вземат участие надзорни органи от 20

¹ Създаването на Европейския фонд за финансова стабилност и свързаните с това ангажименти на всички участващи държави-членки дава уверения, че „неизпълнение“ (default) на страна-членка не би настъпило, което означава че загуби от обезценка на експозиции в дългови държавни ценни книжа за продажба и държани до падеж в банковия портфейл не могат да бъдат отчитани при теста.

държави-членки. За останалите 7 държави-членки, където повече от 50% от местния пазар е вече включен, не са добавяни допълнителни банки.

Някои надзорни органи – домакини на такива дъщерни дружества на банки, тествани на консолидирано ниво, могат да публикуват резултатите от стрес-тестовите за тази част от банковата група, която е под техен надзор. Подобни стрес-тестове формират част от рутинните надзорни дейности и не са част от общоевропейския стрес-тест, координиран от КЕБН. С оглед разграничаване на двата теста националните надзорни органи, които желаят да публикуват резултатите от стрес-тестовите за част от банковата група, следва да оповестят информацията след 6 август 2010 г.

Въпрос 13: Как определяте дали една банка преминава теста или не?

Отговор: За целите на този стрес-тест е използван бенчмарк по отношение на праг за адекватност на капитала от 1-ви ред в размер на 6%, използван при определяне на потенциална необходимост от рекапитализация, докато зададеният от Директивата за капиталовите изисквания регулаторен минимум е 4%. В съответствие с използвания за *US SCAP* тук се използва 6-процентен бенчмарк.²

Забележка: Този праг при никакви обстоятелства не следва да се интерпретира като регулаторен минимум или целеви капитал, отразяващ рисковия профил на институциите, определен като резултат от процеса на надзорен преглед по стълб 2 на Директивата за капиталовите изисквания. Той е единствено бенчмарк за конкретния стрес-тест.

Въпрос 14: Как надзорните органи ще оценят банките, които са близо до този бенчмарк?

Отговор: На текуща база надзорните органи следят отблизо ситуацията на институциите под техен надзор. Резултатът от този стрес-тест ще се използва от надзорните органи в оценката им по отношение на уязвимостта, рисковете и слабите страни на юридическите лица под техен надзор. Резултатите ще бъдат включени като част от надзорния преглед и процеса на оценка, чрез която надзорният орган оценява всички съществени рискове за банката и определя доколко е на разположение достатъчен капитал за покриване на бъдещи загуби.

Банките, чиито капиталови съотношения спадат и се движат към праговата стойност, зададена за този стрес-тест, ще бъдат както винаги в подобни ситуации обект на по-тесен

² Надзорният орган в САЩ също се позовава на основен капитал от 1-ви ред от 4%, но в ЕС този капитал не би могъл да бъде използван, тъй като не съществува хармонизирано определение на капитала от 1-ви ред и резултатите биха били по-малко съпоставими между страните.

надзорен контрол. Ако се счете за необходимо, националният надзорен орган ще поиска от ръководството на банката да разработи оздравителен план, включително и план за увеличаване на капиталовите буфери, които впоследствие ще бъдат оценени от националния надзорен орган.

Следва да се подчертае, че отговорност на националните надзорни органи е да изискват и предприемат надзорни мерки спрямо банката.

Резултати за банковия сектор на ЕС като цяло

Въпрос 15: Стабилен ли е банковият сектор на ЕС?

Отговор: Въз основа на резултатите от изчисленията общата адекватност на капитала от първи ред – съотношение, използвано за обща оценка на издръжливостта на банките спрямо шокове, – при неблагоприятния сценарий ще спадне от 10.3% през 2009 г. до 9.2% до края на 2011 г. (в сравнение с регулаторния минимум от 4% и праг от 6%, зададен за този стрес-тест).

Общите резултати показват доста силна устойчивост на банковата система в ЕС като цяло и могат да бъдат успокояващи за банките в стрес-теста, но трябва да се подчертае, че този резултат се дължи отчасти на продължаващата държавна подкрепа за редица институции. Въпреки това предвид несигурността относно действителното макроикономическо възстановяване резултатът не трябва да се разглежда като основание за успокоение.

Въпрос 16: Всички национални банкови системи ли са стабилни?

Отговор: Стабилността на банките, които съставляват националната банкова система, е пряка отговорност на компетентните органи на държавите – членки на ЕС, включително министерствата на финансите, националните централни банки и националните надзорни органи.

Тъй като този въпрос излиза извън ролята и отговорностите на КЕБН, не сме в състояние да дадем такава оценка, която следва да се отнесе към описаните по-горе.

Въпрос 17: Какъв е размерът на загубите, които все още не са понесени от банките?

Отговор: Като се има предвид „в случай че“ характерът на стрес-тестовите и балансът между тежестта на теста и вероятността използваните допускания да се реализират, не е възможно да се даде точен отговор за размера на загубите, които все още не са понесени.

Стрес-тестът не е показател за загубите, които още не са понесени. Той по-скоро представя загуби, които биха възникнали, ако сценарият от стрес-теста в действителност се сбъдне.

Въз основа на агрегираните резултати от стрес-теста натискът върху капиталовите показатели при неблагоприятния сценарий за банковия сектор в ЕС се дължи главно на загубите от обезценка (473 млрд. евро в рамките на двегодишен хоризонт). Загубите, свързани с допълнителен шок по линия на държавния риск, биха достигнали 67 млрд. евро в двегодишен период (в т.ч. 39 млрд. евро загуби от преоценки в търговския портфейл по експозициите в дългови държавни ценни книжа). Общо агрегираните обезценки и загуби в търговски портфейл при неблагоприятен сценарий с включен допълнителен ценови шок при ДЦК биха били 566 млрд. евро.

Въпрос 18: Какво ще се случи с държавната помощ, която вече е предоставена на някои банки?

Отговор: Агрегираните резултати сочат продължаваща зависимост от държавна подкрепа при 38 институции, участващи в упражнението. Съответно все още е твърде рано да се говори за оттегляне на подкрепата. Всякакви съображения относно възможни стратегии за оттегляне на помощта трябва да почиват на детайлно проучване на всеки конкретен случай с оглед гарантиране в дългосрочен аспект на жизнеспособността на институциите след оттеглянето на държавната подкрепа.

Въпрос 19: Колко банки не са преминали успешно теста?

Отговор: Общо 7 не преминаха успешно стрес-теста, включващ утежнен сценарий и държавен риск, при изискването от минимум 6% капитал от първи ред. Важно е да се отбележи, че тази граница не представлява европейски регулаторен минимум, а беше използвана само за целите на упражнението.

Въпрос 20: Какво ще се случи с тези банки?

Отговор: Съответните регулаторни органи поддържат тясна връзка с банките, които не са преминали успешно стрес-теста, за да оценят резултатите и последиците от потенциалните шокове, а също и конкретните нужди от допълнителен капитал. От банките се изисква представянето на план как да се преодолеят трудностите, идентифицирани в рамките на стрес-теста, заедно с времеви график за реализиране на съответните мерки. Плановете трябва да бъдат съгласувани и с надзорния орган.

Въпрос 21: Защо е използвано съотношението за общ капитал от първи ред (*tier 1*), а не за основен капитал от първи ред (*core tier 1*)?

Отговор: В рамките на ЕС съществува хармонизирана и прецизна правна дефиниция за компонентите на общия капитал от първи ред. Това обаче не важи за дефиницията на основния капитал от първи ред, който не може да бъде сравняван за различните държави. По тази причина като база за сравнение е използван общият капитал от първи ред.

Въпрос 22: Трябва ли да държим парите си в такива банки, които са се провалили при теста?

Отговор: Банка, която не е преминала успешно теста, не може по никакъв начин да се счита за неплатежоспособна. Всички банки в ЕС са длъжни да поддържат регулаторен капитал от първи ред, не по-малък от 4%.

Резултатите от стрес-теста не трябва да се интерпретират като прогноза за очакваното бъдещо развитие на банката. По-скоро сценариите са разработени така, че да включват правдоподобни, но екстремни допускания, за които вероятността да настъпят е ниска. Затова резултатите от стрес-тестовите дават информация дали банката би останала с достатъчно капитал, в случай че шокът, описан в теста, настъпи, въпреки че в конкретната макроикономическа обстановка вероятността за настъпване на шока може да е много малка.

Въпрос 23: Някои анализатори предвиждаха по-лоши резултати от публикуваните в доклада. Как може да се обясни това?

Отговор: Резултатите от стрес-теста на КЕБН се базират на определен сценарий. Сценарият, който беше разработен заедно с ЕЦБ и Европейската комисия е правдоподобен, но тежък. Някои анализатори може да са разработили сценарии с различна тежест на шоките, което от своя страна би довело до различни резултати. Също така те може да са използвали различна методология за изчисление и дефиниция за капитал на банката. Трябва да се подчертае, че резултатите от стрес-теста са получени с помощта на данни от самите банки и от регулаторните органи, докато анализаторите могат да разчитат само на публично достъпната информация.

Следващи стъпки

Въпрос 24: Каква ще е следващата стъпка на КЕБН?

Отговор: Част от задълженията на КЕБН е да провежда тези стрес-тестове периодично. КЕБН ще продължи да тества устойчивостта на европейския банков сектор чрез периодично оценяване на рисковете в ЕС и стрес-тест упражнения.

Сравнение с американския стрес-тест

Въпрос 25: Как може да се сравни това упражнение с американския стрес-тест, проведен преди почти две години?

Отговор: Всяко директно сравнение между американския и европейския стрес-тест трябва да се прави внимателно, въпреки че има много прилики между двете упражнения: фокус върху кредитния риск чрез два различни макроикономически сценария, хоризонт на тестовете от две години, тестване на почти един и същи дял от банковата система (измерен като дял на банките от упражнението в общите активи на системата), публикуване на индивидуални резултати.

Все пак има и някои фундаментални различия, особено по отношение на целите, сложността и момента на провеждане на упражнението. Целта на КЕБН е да предостави информация както за устойчивостта на целия европейски банков сектор, така и за отделните банки – обект на стрес-теста. Целта на американския стрес-тест бе непосредствено свързана с определянето на индивидуалните потребности от капитал на банките. По отношение на сложността на упражнението: европейският стрес-тест включва повече банки (91 вместо 19 в САЩ) и повече надзорни институции (27 вместо 3) и се проведе в 27 страни. В допълнение броят на рисковите фактори е различен; например в рамките на европейския стрес-тест са взети под внимание ефектите при секюритизирани позиции и рязко увеличение на държавния риск. Различен е също и моментът, в който беше проведено упражнението. Американското упражнение беше проведено в контекста на важни правителствени интервенции, като целта беше да се оцени нуждата от допълнителен капитал при тестваните банки. Европейското упражнение беше проведено след значителни интервенции на правителствата.

Стрес-тестът при неблагоприятния сценарий

Въпрос 26: Представа ли неблагоприятният сценарий значителни трудности за тестваните банки?

Отговор: Утежненият макроикономически сценарий и промените в основни параметри представят значителни трудности за тестваните банки поради следните три причини:

В утежнения макроикономически сценарий са взети под внимание рисковете, свързани със задлъжнялостта на страните от ЕС, и по-конкретно е прието, че растежът на реалния БВП в ЕС ще бъде значително по-нисък от прогнозирания – с 3 процентни пункта за 2010 г. и 2011 г., което представлява рецесия и за двете години. Вероятността от сбъждане на този сценарий е много малка. Поради рецесията в този сценарий се възприема и значително

увеличение на лихвените проценти, което е малко вероятно, но е използвано само за целите на упражнението.

Утежненият сценарий се формира чрез комбинация между намаляване стойността на ДЦК, увеличаване на вероятността от „неизпълнение” при кредитите, както и на загубата при неизпълнение.

Намалението на стойността на ДЦК е моделирано като увеличение на спреда на ДЦК в съответствие с динамиката на пазара в началото на май 2010 г. Например, претегленият среден лихвен процент за петгодишни ДЦК в еврозоната се увеличава до 4.60% в утежнения сценарий за 2011 г. в сравнение с 2.69% в края на 2009 г. По подобие на това резултатът от лихвения шок в края на 2011 г. е лихвено равнище от 3.5% за петгодишни германски ДЦК и 13.9% за гръцки ДЦК със същия матуритет.

Промените в стойността на ДЦК са изчислени, като са използвани измененията в цените на петгодишните ДЦК. Матуритетът на държавните петгодишни ДЦК ще бъде четири години към края на 2010 г. и три години към края на 2011 г. Тъй като държавен фалит не е предвиден, стойността на ДЦК се приближава към номиналната им стойност с доближаване до падежа, като всички останали параметри са непроменени. Като се има предвид това, намаленията в стойността на ДЦК са значителни. Например, въпреки че намалението на стойността на петгодишни ДЦК между декември 2009 г. и май 2010 г. беше 12.4% за Гърция, 3.1% за Португалия и 2.3% за Ирландия, в теста са предвидени съответно намаления с 23.1%, 14% и 12.8% за 2011 г. Трябва също да се отбележи, че намаленията на стойността не вземат под внимание каквито и да било хеджиращи позиции, които банката може да има.

Намаленията се отнасят само за позиции в търговския портфейл на банките, тъй като не е предвиден държавен фалит, който би наложил намаления в стойността на ДЦК, които са държани до падеж. Трябва да се подчертае, че публикуването на експозициите на банките в ДЦК дава възможност за по-пълна оценка на тяхната капиталова позиция.

	Лихви по 5- годишни ДЦК в края на 2009	Лихви по 5- годишни ДЦК в края на май 2010	Промяна в цената между декември 2009 и края на май 2010	Лихви по 5-годишни ДЦК в утежнения сценарий (2011)	Намаления на стойността в утежнения сценарий (2011)
Австрия	2.69	1.98	2.8%	4.04	-5.6%
Белгия	2.79	2.34	1.8%	4.47	-6.9%
Финландия	2.62	1.76	4.4%	4.16	-6.1%
Франция	2.48	1.72	3.3%	3.92	-5.9%

Германия	2.42	1.56	3.6%	3.49	-4.7%
Гърция	4.96	8.23	-12.4%	13.87	-23.1%
Ирландия	2.91	3.10	-2.3%	5.62	-12.8%
Италия	2.80	2.98	-1.1%	4.80	-7.5%
Нидерландия	2.46	1.69	3.2%	3.82	-5.3%
Португалия	3.08	3.76	-3.1%	7.40	-14.0%
Испания	2.96	3.34	-1.6%	5.78	-12.3%
Обединеното кралство	2.81	2.28	1.9%	5.07	-10.2%
Дания	2.80	1.53	6.4%	3.93	-5.2%
Швеция	2.41	2.05	1.9%	3.97	-6.7%
Чехия	3.29	2.81	1.6%	4.32	-5.5%
Полша	5.96	5.27	3.9%	8.23	-8.8%

Увеличението на вероятността за неизпълнение и загубата при неизпълнение е значително и се отразява върху всички експозиции в банковия портфейл. Например, сравнявайки стойностите от края на 2009 г. с тези в утежнения сценарий за 2011 г., вероятността за неизпълнение в корпоративния сектор се е увеличила два или три пъти за някои държави, докато средното увеличение за еврозоната е с над 61%.

Промени при вероятността за неизпълнение при неблагоприятния сценарий (2011 г.), в сравнение с края на 2009 г.

	Институции	Корпоративни клиенти	Жилищни ипотечни кредити	Потребителски кредити
Австрия	10.8	47.4	21.9	24.9
Белгия	68.6	112.4	32	55.4
Кипър	14.8	69.4	14.5	34.8
Финландия	10.8	46.8	29.2	18.4
Франция	11.3	31.4	13	21.4
Германия	22.6	57.5	36.2	32.1
Гърция	45.0	364.8	26.5	74.2
Ирландия	-0.5	21.7	3.6	4.9
Италия	10	41.6	11.2	21.4
Люксембург	11	71.6	21.8	34.6

Малта	11.9	54.9	18.5	36
Нидерландия	66.1	88.5	39	46.9
Португалия	31	147	30.3	102.3
Словения	0.7	23.9	24.9	4.2
Словакия	-1.8	7.7	8	0.8
Испания	29.4	113.1	17.1	56.3
Еврозона	8.5	61.3	20.8	25.8
България	14.3	12.9	8.5	15.2
Чехия	87.4	61.2	41.6	66.7
Дания	1.9	26.7	5.6	14.7
Естония	-5.4	5.8	4.5	8.6
Унгария	36.2	35.3	21.5	40.8
Латвия	-1.0	13.1	9.7	15.9
Литва	9.5	6.9	12.6	10.8
Полша	58.9	56	39.7	62.3
Румъния	16.9	19.8	14.9	23.4
Швеция	2.6	32.4	14.5	12.3
Обединеното кралство	0.9	22.6	6.2	13.9
Други от ЕС	1.6	25	5.5	13.7

Шокът от стрес-теста се измерва спрямо капиталовите буфери на отделните банки. В този смисъл европейските банки (за разлика от американските банки по време на “SCAP”) се възползват от вече приложените официални държавни програми на подпомагане, които са увеличили капиталовите буфери на няколко национални банкови системи. От октомври 2008 г. до края на май 2010 г. европейските правителства са ввели 236 млрд. евро в капитала на европейските банки. Освен това имаше и значително увеличение на капиталовите съотношения на европейските банки от миналата година в резултат от неразпределената печалба, преструктурирането на баланса, намаляването на привлеченото финансиране (*deleveraging*) и нови емисии. Следователно, в случай че в резултат от упражнението някоя отделна банка се нуждае от допълнителен капитал, това рефлектира върху строгостта на допусканията при стрес-теста за неблагоприятния сценарий.

Прилагане на правила за държавно подпомагане и спасителни мерки

Въпрос 27: Подлежи ли винаги банката на внимателно разглеждане от Комисията, когато получи държавна помощ?

Отговор: Комисията взема много решения за различно държавно подпомагане на банките (схеми и индивидуални решения, осигуряващи гаранции за тяхното финансиране, или друго подпомагане, включително рекапитализация). Въпреки това не трябва да се забравя, че банките могат да засилят капиталовата си база с помощта на правителството, без да бъдат обект на разглеждане от Комисията. Използва се план за реструктуриране, в случай че помощта е под 2% от техните рисково претеглени активи.

Въпрос 28: Защо мерки, приети от една държава-членка, трябва да съответстват на правилата за държавна помощ?

Отговор: Защото в ЕС държавната помощ е регламентирана със закон, който по принцип забранява прилагането ѝ, в случай че е несъвместима с вътрешния пазар. По-специално, според член 107, параграф 1 от Договора за функциониране на ЕС (*TFEU*) държавна помощ е по същество всяка изгода, произтичаща за конкретно начинание или сектор от държавни ресурси. От основаването на ЕС правилата за държавна помощ играят важна роля за запазването на равни условия за конкуренция на вътрешния пазар.

По тази причина преди предоставянето на някаква държавна помощ (увеличаване на капитала или подобни мерки) Комисията трябва да оцени съвместимостта на тази намеса с правната рамка за държавна помощ. Това може да се направи за отделни случаи или под формата на схема.

Въпрос 29: Какви видове мерки от т.нар. спасителни мерки (*backstop facilities/measures*) може да използва държава-членка за подпомагането на банка, която се провали на стрес-теста?

Отговор: Всяка държава-членка може да използва всички мерки, които вече са одобрени от Европейската комисия (планове за рекапитализация, гаранции върху пасивите, мерки за обезценка на активи и т.н.).

В случай че държава-членка не е приложила никакви мерки или иска да въведе допълнителни мерки (например условни капиталови инструменти и др.) трябва преди да приложи тези мерки, да се свърже с услугите, предоставяни от Комисията във връзка с конкуренцията, за да гарантира, че тези мерки ще бъдат приложени в пълно съответствие с

правилата за държавна помощ. Нещо повече, както се вижда от началото на кризата, Комисията може да взема такива решения много бързо, ако това се налага.

Въпрос 30: Колко дена са необходими на Комисията, за да одобри мерките?

Отговор: Комисията може да одобри много бързо всяка държавна помощ, дори през нощта или в събота и неделя. Това е ставало в няколко случая от началото на кризата през 2007 г. Такова одобрение обикновено е „временно“, за да се запази финансовата стабилност.

След това Комисията оценява по-внимателно вида на подпомагането, базирайки се на информация, предоставена от държавите-членки. Също и за да гарантира, че подпомогнатата банка предприема необходимите стъпки, за да възстанови дългосрочната си жизнеспособност без продължаване на държавната помощ.

Въпрос 31: Какви са правилата за оценка на помощта, предоставена на банката?

Отговор: По принцип спешна рекапитализация се одобрява бързо на временна основа. За да се определят следващите действия, е необходимо да се установи, първо, дали банката като цяло е стабилна и е само негативно засегната в резултат от пазарните сътресения или има по-сериозни проблеми, които изискват пълното ѝ реструктуриране.

За това разграничение Комисията използва набор от критерии, които са базирани главно на четири показателя: капиталова адекватност, размер на рекапитализацията, текущ спред на суаповете за кредитно неизпълнение (*CDS*), текущ кредитен рейтинг на банката и прогноза за него.

В случай че резултатът от тази оценка е благоприятен и, следователно, банките са разгледани като „фундаментално стабилни“ от гледна точка на конкуренцията, облагодетелстваните банки са длъжни само да представят „план за жизнеспособност“, за да се докаже жизнеспособността на банката, без да се разчита на държавна помощ.

От друга страна, ако се смята, че банката е „фундаментално нестабилна“, тя трябва да представи по-задълбочен план за реструктуриране, за да покаже възстановяване на дългосрочната си жизнеспособност без никаква държавна помощ.

Въпрос 32: Каква е „дългосрочната жизнеспособност“ съгласно рамката за държавна помощ?

Отговор: Дългосрочна жизнеспособност е постигната, когато банката може да покрие всичките си разходи, включително подходяща възвръщаемост на капитала, имайки предвид рисковия ѝ профил.

Въпрос 33: Какво се случва, ако банката се провали на стрес-теста и вече е получила държавна помощ?

Отговор: В този случай е необходимо държавите-членки да предоставят индивидуална нотификация, за да пояснят основната причина и естеството на тази нова мярка. Европейската комисия взема предвид тази допълнителна мярка при своята оценка. Нещо повече, такива повторни мерки за рекапитализация могат много бързо да бъдат одобрени на временна основа, ако това е необходимо.

Въпрос 34: Какво ще се случи, ако банка, която вече е получила държавна помощ, се провали на стрес-теста и Европейската комисия не е взела „окончателно решение“?

Отговор: В този случай е необходимо държавите-членки да предоставят индивидуална нотификация, за да пояснят основната причина и естеството на тази нова мярка. Въпреки това такава повторна мярка може бързо да бъде одобрена на временна основа. Европейската комисия взема предвид тази допълнителна мярка при своята оценка, преди да се произнесе с окончателно решение за цялостния пакет от мерки за подпомагане.

Въпрос 35: Какво могат да предприемат държавите-членки, ако трябва да подпомагат своите банки, докато самите те имат проблеми с набирането на средства от пазарите?

Отговор: Ако резултатите от стрес-тестовите показват необходимост от действия от страна на някои банки, дали чрез вливане на капитал като предпазна мярка за определен период от време, или чрез прилагане на най-подходящата насока за решения, главният принцип на интервенциите трябва да остане върховенството на решенията на частния сектор. В идеалния случай тези банки трябва да укрепят капиталовото си съотношение от частни източници (например продажба на активи, емисия на дълг).

Трябва да бъде пояснено, че всяка необходимост от подкрепа на капитала ще възникне само в случай, че най-неблагоприятният сценарий се сбъдне, следователно неблагоприятен резултат от стрес-теста не предполага непременно незабавна необходимост от рекапитализация на съответната банка. Въпреки това, както и в случая с американския “SCAP” стрес-тест³, банките, които в резултат от оценката имат нужда да увеличат капитала

³ Американският “SCAP” стрес-тест беше публикуван в началото на май 2009 г. На банките, нуждаещи се от рекапитализация, им беше даден месец да съставят подробен план и до началото на ноември тази година да го приложат.

си, ще трябва да съставят подробен план – предмет на надзорно одобрение, и да предприемат действия за прилагането му в обсега на определено време, посочено от държавите членки.

Освен това държавите-членки са готови за незабавни действия в случай на необходимост. Като цяло повечето страни вече са готови с т.нар. спасителни мерки (чрез схеми/планове или национални решения). В случай че са необходими допълнителни мерки държавите-членки ще ги предприемат в пълно съответствие с правилата за държавна помощ.

Анализаторите на финансовите пазари вече предполагат, че ще са необходими значителни суми за държавно финансиране, което повдига въпроса относно възможността на някои държави членки да осигурят необходимите средства предвид неотдавнашното напрежение на пазарите на държавен дълг. В тези условия Европейският механизъм за финансова стабилизация (*EFSM*) и Европейският инструмент за финансова стабилност (*EFSF*) са определени като потенциални източници за публично финансиране на мерки за подпомагане на банките.

Трябва да се отбележи, че нито *EFSM*, нито *EFSF* могат да бъдат използвани пряко за предоставяне на финансова помощ за банковия сектор. Това би било несъвместимо с тяхната правна основа. От друга страна, кредити, предоставени на правителството на облагодетелствана държава-членка дали чрез *EFSM*, или *EFSF*, могат да бъдат използвани косвено за подпомагане на банковия сектор, т.е. като елемент от програма за макроикономическо приспособяване. Този подход има прецеденти в Латвия (където част от външната финансова подкрепа за Латвия – предоставена чрез улеснение по платежния ъ баланс, – е използвана за подпомагане на *Parex Bank*) и в Гърция (където 10 млрд. евро от предоставения заем е заделен за създаването на Фонд за финансова стабилност за подпомагане капитала на банките). По този начин заеми по *EFSM* и *EFSF* могат да бъдат използвани за финансиране на правителствен спасителен (*backstop*) механизъм в условията на предстоящите стрес-тестове на КЕБН, ако засегнатата държава-членка вече е била обект на по-обхватна макроикономическа програма.